

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์และวิธีการวิจัย

การให้การศึกษาแก่นักเรียนที่เป็นบุตรหลานของเกษตรกรใน 11 จังหวัดภาคใต้ที่มีสถานศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมตั้งอยู่ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก ~~กรมอาชีวศึกษา~~ งบประมาณ 2531 นักเรียนที่เป็นบุตรหลานเกษตรกรเหล่านี้ เป็นนักเรียนที่ต้องออกจากโรงเรียนหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าแล้วไม่มีโอกาสศึกษาต่อ เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ดำเนินงานโครงการ อศ.กช. เพื่อมุ่งให้การศึกษาแก่นักเรียนในชนบทที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคม กายภาพ และจิตวิทยา ความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปฏิบัติในโครงการ อศ.กช. เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร ปวช.(พิเศษ) การเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผล การนิเทศโครงการเกษตร และการใช้งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ อศ.กช. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คืออาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช. จำนวน 134 ราย จาก 10 วิทยาลัยเกษตรกรรมในภาคใต้ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดาและจับฉลากโดยไม่มีการแทนที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS

2. สรุปผลการวิจัย

2.1 ปัจจัยทั่วไปทางสังคม กายภาพ และจิตวิทยา

2.1.1 ปัจจัยทางสังคม

การศึกษาปัจจัยทางสังคม พบว่าอาจารย์ที่ไปปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช. จากวิทยาลัยเกษตรกรรมภาคใต้ 10 แห่ง จำนวน 134 ราย เป็นเพศชายร้อยละ 66.4 เพศหญิงร้อยละ 33.6 อายุเฉลี่ย 37 ปี อายุต่ำสุด 23 ปี และอายุสูงสุด 54 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสร้อยละ 84.3 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จปริญญาตรี ร้อยละ 84.3 มีภูมิลำเนาอยู่ทางภาคใต้ร้อยละ 85.2 อายุราชการเฉลี่ย 12.5 ปี อายุราชการน้อยที่สุด 2 ปี และอายุราชการมากที่สุด 23 ปี อาจารย์ร้อยละ 68.1 ทำหน้าที่สอนในวิทยาลัยและสอนในโครงการอศ.กช. ความรู้ทางการเกษตรที่อาจารย์นำมาสอนส่วนใหญ่ร้อยละ 94.0 ได้จากการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ อาจารย์ที่สอนนักเรียนในโครงการ อศ.กช. ร้อยละ 95.5 เป็นอาจารย์ในคณะต่างๆ ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตร ปวช.(พิเศษ) และร้อยละ 60.5 ไม่เคยไปร่วมปฏิบัติงานอื่นของวิทยาลัยนอกเหนือจากงานโครงการ อศ.กช. ระยะเวลาที่อาจารย์เข้าร่วมสอนในโครงการ อศ.กช. เฉลี่ย 9 ภาคการศึกษา อาจารย์เข้าร่วมในโครงการน้อยที่สุด 1 ภาคการศึกษา และอาจารย์เข้าร่วมโครงการนานที่สุด 18 ภาคการศึกษา

2.1.2 ปัจจัยทางกายภาพ

การศึกษาปัจจัยทางกายภาพ พบว่า อาจารย์ ร้อยละ 59.7 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับระยะทางระหว่างวิทยาลัยกับสถานที่สอน ร้อยละ 66.5 มีความเห็นว่าสภาพห้องเรียนในท้องถิ่นเหมาะสมดีแล้ว และร้อยละ 63.5 มีปัญหาเกี่ยวกับช่วงเวลาที่ใช้ปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช. เนื่องจากช่วงเวลาสอน นักเรียนในโครงการ อศ.กช. ช้ากับเวลาที่สอนนักเรียนในวิทยาลัย

2.1.3 ปัจจัยทางจิตวิทยา

การศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจ พบว่าอาจารย์ร้อยละ 98.5 มีความเห็นว่าการที่ได้ไปเพิ่มเติมความรู้โดยการศึกษาต่อ อบรม หรือสัมมนา ทำให้เกิดแรงจูงใจในการนำความรู้ ประสบการณ์มาปรับใช้ในการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการอศ.ภข. จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลที่เหมาะสมสำหรับสอนนักเรียนในโครงการอศ.ภข. ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.5 เห็นว่าควรเป็นอาจารย์จากคณะต่างๆ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในรายวิชาที่สอน และร้อยละ 69.4 เห็นว่าควรเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์ในรายวิชานั้นๆ มาร่วมสอน

สำหรับความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ศึกษาได้แก่ เรื่องหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล การนิเทศโครงการเกษตร และการใช้งบประมาณในการดำเนินงานโครงการอศ.ภข. จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยในเรื่องดังกล่าว พบว่าเรื่องที่อาจารย์ให้ความสำคัญมากเรียงตามลำดับดังนี้

2.2.1 การวัดผลและการประเมินผล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินอาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) ความจำเป็นของการวัดผลและการประเมินผล (2) การวัดผลและการประเมินผลควรกระทำเมื่อสอนจบบทเรียนแต่ละบทดีกว่าเมื่อสอนจบหลักสูตรรายวิชา (3) วิธีการวัดผลและการประเมินผลที่เหมาะสม เช่น การสังเกตพฤติกรรม การซักถามหรือการสอบปากเปล่า และการสอบข้อเขียน เป็นต้น (4) อาจารย์สามารถวัดผลและประเมินผลได้เหมาะสมแล้ว ตามลำดับ

2.2.2 การนิเทศโครงการเกษตร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศโครงการเกษตร อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) การนิเทศโครงการเกษตรมีประโยชน์ต่อนักเรียน (2) ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนสำคัญในการให้ข้อมูลกับอาจารย์นิเทศโครงการเกษตร (3) อาจารย์เห็นด้วยกับการนิเทศโครงการเกษตร (4) การที่อาจารย์ได้ออกไปนิเทศโครงการเกษตรแล้ว ทำให้เกิดผลดีต่อผู้ปกครองและนักเรียน (5) การที่นักเรียนทำโครงการเกษตรแล้วทำให้เกิดผลต่าง ๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดริเริ่ม และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นต้น (6) ฝ่ายวิชาการควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการนิเทศโครงการเกษตรและติดตามผลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง (7) อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศโครงการเกษตร ควรสรุปผลการนิเทศและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปรายงาน

ผลและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำไปปรับปรุงใช้ในการดำเนินงานต่อไป (8) นักเรียนควรทำโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศโดยทำที่บ้านเป็นรายบุคคล หรือทำที่บ้านเป็นกลุ่ม (9) อาจารย์ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามการนิเทศโครงการเกษตรร่วมกับคณะกรรมการโครงการอศ.กษ. (10) ความรับผิดชอบของนักเรียนที่ทำโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ และ (11) อาจารย์มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำปรึกษาและจูงใจให้นักเรียนทำโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศ ตามลำดับ

2.2.8 การเรียนการสอน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) ความสามารถปรับใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เหมาะสมกับวิชาที่สอน (2) ความสำคัญของการใช้เทคนิคและวิธีสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะ (3) ความสำคัญของการจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะ (4) ความสำคัญของการทำแผนการสอนที่เน้นทักษะ (5) ความสำคัญของการกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (6) ความสำคัญของการสอนนักเรียน สิ่งที่ควรคำนึงถึงเช่นอาชีพของผู้ปกครอง ความพร้อมของนักเรียน และความชำนาญในการสอนรายวิชา เป็นต้น (7) ความสำคัญของการเลือกจุดประสงค์การสอนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน (8) ความสำคัญของการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น หลักสูตร แผนการสอน และคู่มือครู เป็นต้น (9)* ความสำคัญของการเขียนสาระสำคัญแต่ละรายวิชาตามหลักสูตร ปวช.(พิเศษ) (10)* ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (11)* ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร (12)* เทคนิคในการสร้างบรรยากาศการสอนในห้องเรียนให้นักเรียนสนใจ (13) ความสำคัญของการกำหนดโครงสร้างความรู้ของแต่ละรายวิชาตามหลักสูตร ปวช.(พิเศษ) (14) ความสำคัญของการเขียนจุดประสงค์การเรียนในลักษณะจุดประสงค์ปลายทาง (15) การสอนนักเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เช่น บรรยาย สาธิต และอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น และ (16) การสอนนักเรียนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆ เช่น กระดานดำ ของจริง และ ภาพนิ่ง เป็นต้น

(หมายเหตุ * ค่าเฉลี่ยเท่ากัน)

2.2.4 การใช้งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ อศ.กช.

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ อศ.กช. อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) ความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณในหมวดค่าวัสดุ วัสดุ-ตอบแทน (2) ความเหมาะสมของงบประมาณสำหรับซื้อวัสดุการสอนในแต่ละสาขาวิชา และ (3) ความเหมาะสมของค่าตอบแทนที่ได้รับตามลำดับ

2.2.5 หลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ (1) การจัดทำหลักสูตรควรให้อาจารย์ที่สอนในโครงการ อศ.กช. จากวิทยาลัยเกษตรกรรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดทำ (2) ฝ่ายวิชาการควรให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดทำตารางสอนของโครงการ อศ.กช. ในแต่ละภาคเรียน (3) หลักสูตรปวช.(พิเศษ) ที่ใช้ในวิทยาลัยขณะนี้มีความเหมาะสม (4) ฝ่ายวิชาการได้คอยกระตุ้นให้อาจารย์สอนตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนดให้ (5) ฝ่ายวิชาการได้จัดระบบการเก็บรักษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรให้มีความคล่องตัวในการขอใช้ และ (6) ฝ่ายวิชาการได้จัดให้มีการอบรมหรือแนะนำอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช. เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร ปวช. (พิเศษ) ตามลำดับ

2.3 ปัญหาของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช.

ปัญหาของอาจารย์เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ศึกษา ได้แก่ เรื่องหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล การนิเทศโครงการ เกษตร และการใช้งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ อศ.กช. จากการพิจารณาคำเฉลี่ยในเรื่องดังกล่าว พบว่าเรื่องที่อาจารย์ให้ความสำคัญมากเรียงตามลำดับดังนี้

2.3.1 หลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร

ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) ผู้สอนไม่ได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรตามรายวิชาที่ตนเองสอน (2) เนื้อหาบางรายวิชาไม่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ตามต้องการ และ (3) หลักสูตรปวช.(พิเศษ) ที่ใช้สอนมีรายละเอียดของแต่ละวิชามากเกินไป

2.8.2 การวัดผลและการประเมินผล

ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ (1) ปัญหาเรื่องนักเรียนในโครงการ อศ.กช. มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันทำให้การวัดผลและการประเมินผลกระทำได้ยาก และ(2) ระเบียบการวัดผลและการประเมินผล ปวช. (พิเศษ) มีรายละเอียดมากเกินไป

2.8.3 การเรียนการสอน

ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ (1) ผู้สอนมีงานประจำในวิทยาลัยมากทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช. ได้เต็มที่ (2) การสอนทฤษฎีไม่สัมพันธ์กับปฏิบัติ และ (3) ผู้สอนขาดทักษะและประสบการณ์ทางด้านการเกษตร

2.8.4 การใช้งบประมาณในการดำเนินงานโครงการอศ.กช.

ปัญหาของเกี่ยวกับการใช้งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ อศ.กช. อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) การขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอนนักเรียนในโครงการอศ.กช. (2) นักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนในการใช้วัสดุอุปกรณ์การเกษตรจากวิทยาลัยในการทำโครงการเกษตรเท่าที่ควร

2.8.5 การนิเทศโครงการเกษตร

ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศโครงการเกษตร อาจารย์ได้เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) การไปนิเทศงานโครงการเกษตรมักไม่ค่อยได้รับความสะดวกในการให้บริการยานพาหนะของวิทยาลัย (2) การไปนิเทศงานโครงการเกษตรมักไม่ปฏิบัติตามกำหนดนัดหมาย (3) ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้ใช้ที่ดินในการทำโครงการเกษตร

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ทางสถิติของตัวแปรทั้งหมด 7 ตัวแปร ไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางสังคม กายภาพ และจิตวิทยา ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการอศ.กช.ปรากฏดังตาราง 23

ตาราง 28 แสดงผลสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่	ชื่อตัวแปร	χ^2
1.	วุฒิการศึกษา	1.016 ^{NS}
2.	ตำแหน่งหน้าที่	
	● หัวหน้าคณะ	0.040 ^{NS}
	● หัวหน้าโครงการ	0.038 ^{NS}
	● หัวหน้างาน	0.683 ^{NS}
3.	อายุราชการ	0.346 ^{NS}
4.	ระยะทางจากวิทยาลัยถึงสถานที่สอน	0.194 ^{NS}
5.	ความเหมาะสมของสถานที่สอน	0.129 ^{NS}
6.	ระยะเวลาที่เข้าร่วมปฏิบัติงาน	
	โครงการ อศ.กช.	0.025 ^{NS}
7.	แรงจูงใจ	1.168 ^{NS}

ที่ระดับ 0.05 $df = 3$ $\chi^2 = 7.82$

NS = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยแบ่งข้อเสนอแนะเป็น 3 ส่วนคือ ข้อเสนอของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช.

อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิทยาลัยควรสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนของโครงการอศ.กช. เช่นเดียวกับการจัดกิจกรรมองค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ก.ท.) ของนักเรียนภาคปกติ รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้หัวหน้าโครงการ อศ.กช. มีความคล่องตัวในการทำงานอาจารย์ควรได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนา ก่อนไปปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช. ควรให้นักเรียนโครงการ อศ.กช. มีการฝึกงานภายนอก วิทยาลัยควรจัดให้นักเรียนได้มีการทัศนศึกษา ปีละ 1 ครั้ง ควรสนับสนุนเงินทุนให้นักเรียนทำโครงการเกษตรอย่างต่อเนื่อง

เจ้าหน้าที่กองวิทยาลัยเกษตรกรรมควรเยี่ยมชมติดตามผล ให้คำปรึกษา แนะนำ อาจารย์และนักเรียนในโครงการ อศ.กช. อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักโครงการ อศ.กช. มากขึ้น ควรให้นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียนในวันเข้าชั้นเรียนและอาจารย์ควรฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในทุกด้านตามลำดับ

4.2 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

4.2.1 ฝ่ายวิชาการควรจัดให้มีการอบรมหรือแนะนำอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการอศ.กช. เกี่ยวกับหลักสูตรบ้าง เพื่อให้อาจารย์ได้มีความเข้าใจเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

4.2.2 ฝ่ายวิชาการควรจัดระบบการเก็บรักษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรให้มีความคล่องตัวในการขอใช้

4.2.3 ฝ่ายวิชาการควรให้อาจารย์ที่สอนในโครงการ อศ.กช. มีส่วนร่วมในการจัดทำตารางสอนในแต่ละภาคเรียน เพื่อตัดปัญหาเรื่องเวลาซ้ำซ้อนกับการสอนนักเรียนในวิทยาลัย

4.2.4 ฝ่ายวิชาการควรให้อาจารย์ที่สอนนักเรียนในโครงการอศ.กช. เขียนแผนการสอนตามหลักสูตร ปวช.(พิเศษ) ให้เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ระหว่างการศึกาและหลังจากจบการศึกษา

4.2.5 กองวิทยาลัยเกษตรกรรมควรพิจารณาเปิดโอกาสให้นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ให้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในโครงการ อศ.กช. เป็นอันดับแรก เพื่อให้ นักเรียนเหล่านี้ได้นำความรู้ทางการเกษตรออกไปช่วยหรือประกอบอาชีพเกษตรแทนผู้ปกครองต่อไป

4.2.6 กองวิทยาลัยเกษตรกรรมควรเรียกเก็บค่าลงทะเบียนของนักเรียนในโครงการอศ.กช. ในอัตราที่ถูกลง เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสำนึกที่จะได้มีส่วนร่วมและมีความตั้งใจเรียกมากยิ่งขึ้น แทนที่วิทยาลัยจะจ่ายค่าตอบแทนให้กับนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมองไปว่าตนเองถูกจ้างให้มาเรียน

4.2.7 กองวิทยาลัยเกษตรกรรม ควรพิจารณาค่าตอบแทนแก่อาจารย์เพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน

4.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยสำหรับผู้ที่มีความสนใจในเรื่องที่คล้ายคลึงกับเรื่องนี้มีดังนี้

4.3.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการอศ.กช.เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นด้วย เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ศึกษามาเปรียบเทียบ และปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น

4.3.2 ควรศึกษาความคิดเห็นและปัญหาเกี่ยวกับฐานทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโครงการ อศ.กช. ภาคอื่น ๆ ของประเทศ เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบและปรับปรุงโครงการในอนาคต